

Etik och moral

EN LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅRSKURS 1-6

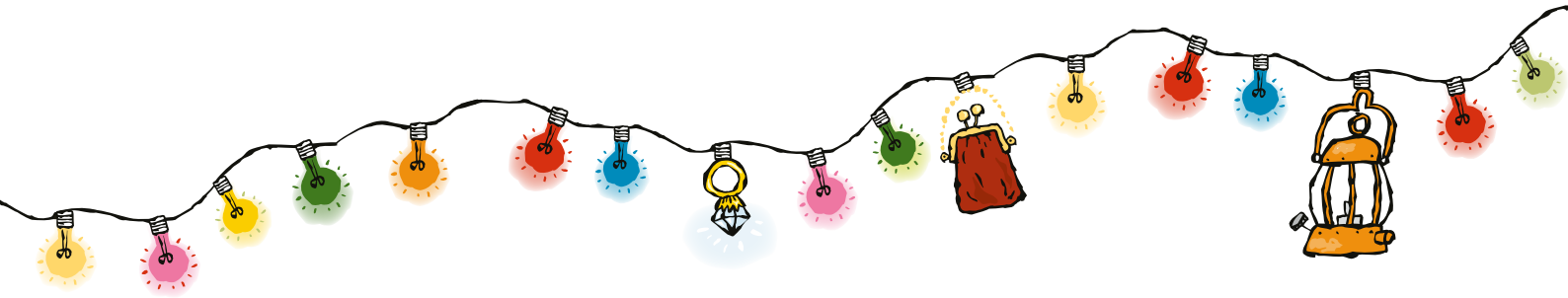
TEXT: JENNY E KARLSSON OCH LINDA SIKSTRÖM

ILLUSTRATIONER: HELENA WILLIS

story house EGMONT

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

LASSEMAJAS DETEKTIVBYRÅ™ © MARTIN WIDMARK & HELENA WILLIS

Inledning

Ett av skolans viktigaste uppdrag är att lära elever att läsa och förstå olika texters innehåll. Det är alla elevers rätt att lära sig läsa eftersom de förväntas förstå olika slags texter i livet som vuxna. Att kunna läsa innebär bland annat att du kan tolka, reflektera och förhålla dig kritiskt till det som du läser.

För att elever ska bli motiverade och engagerade läsare behöver vi lärare använda olika strategier, till exempel lässtrategier, som stöttar elever i att lyckas i sin läsutveckling. Lässtrategier ger elever stöd i att förutspå en handling i en text, reda ut oklarheter och skapa inre bilder. Med denna handledning hoppas vi att både du och dina elever inspireras att arbeta med lässtrategier på olika sätt och att eleverna ska känna lust att uttrycka sig skriftligt.

Lärarhandledningen har uppgifter som bland annat tränar läsförståelse och synliggör värderingar. De utgår från de serier som finns i serietidningen LasseMajas Detektivbyrå Tema: Etik och Moral, och bygger på de fem läsförståelsestrategier som gestaltas i form av Spågumman, Detektiven, Reportern, Cowboyen och Konstnären. Elevuppgifter finns kopplade till varje läsförståelsestrategi.

I slutet av handledningen finns fyra olika skrivuppgifter som kan användas oavsett serie. Tanken är att eleverna själva ska kunna välja vilken typ av skrivuppgift som de vill arbeta med. Kanske är det så att eleverna vill prova alla fyra skrivuppgifterna. För att kunna genomföra skrivuppgifterna behöver eleverna använda serierutor. Serierutor finns på serieiundervisningen.se och i bilaga 21 här i handledningen. Du kan läsa mer om hur det går att arbeta med serieskapande i undervisningen samt beställa exemplar av den tillhörande serietidningen här: serieriundervisningen.se

Vattebyhälsningar

Jenny E Karlsson, förstelärare
på Rosengårdsskolan i Malmö stad

Linda Sikström, lärare och
skolutvecklare, PS Classroom

Innehåll

Läsfixarna. 5
Strukturer 6

Iskallt brott 7
Arbetsmoment 1: Vad handlar serien om? 7
Arbetsmoment 2: Ordförståelse 8
Arbetsmoment 3: Svara på frågor. 9
Arbetsmoment 4: Sammanfatta serien. 9
Arbetsmoment 5: Rita själv. 10
Arbetsmoment 6: Ta ställning. 11

Ett grönt brott. 13
Arbetsmoment 1: Vad handlar serien om? 13
Arbetsmoment 2: Ordförståelse 14
Arbetsmoment 3: Svara på frågor. 14
Arbetsmoment 4: Sammanfatta serien. 15
Arbetsmoment 5: Rita själv. 16
Arbetsmoment 6: Ta ställning. 16

Handbollen som fick fötter 18
Arbetsmoment 1: Vad handlar serien om? 18
Arbetsmoment 2: Sammansatta ord 19
Arbetsmoment 3: Svara på frågor. 19
Arbetsmoment 4: Sammanfatta serien. 20
Arbetsmoment 5: Skapa sammansatta ord 20
Arbetsmoment 6: Ta ställning. 21

Skrivuppgifter. 22

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Bilagor

Bilaga 1: Iskallt brott Spågumman
Bilaga 2: Iskallt brott Detektiven
Bilaga 3: Iskallt brott Reportern
Bilaga 4: Iskallt brott Cowboyen
Bilaga 5: Iskallt brott Konstnären
Bilaga 6: A - Fyra hörn
Bilaga 7: B - Fyra hörn
Bilaga 8: C - Fyra hörn
Bilaga 9: D - Fyra hörn
Bilaga 10: Ett grönt brott Spågumman
Bilaga 11: Ett grönt brott Detektiven 1
Bilaga 12: Ett grönt brott Detektiven 2
Bilaga 13: Ett grönt brott Detektiven 3
Bilaga 14: Ett grönt brott Reportern
Bilaga 15: Ett grönt brott Cowboyen
Bilaga 16: Ett grönt brott Konstnären
Bilaga 17: Handbollen som fick fötter Spågumman
Bilaga 18: Handbollen som fick fötter Detektiven
Bilaga 19: Handbollen som fick fötter Reportern
Bilaga 20: Handbollen som fick fötter Cowboyen
Bilaga 21: Serierutor

Denna lärarhandledning har tagits fram av redaktionen på LasseMajas Detektivbyrå serietidning. Utgiven av Story House Egmont, 205 07 Malmö. Tel: 040-38 52 00.
E-post: lassemaja@egmont.se. **Redaktionen:** Katarina Oldenburg. **Seriemanus:** Susanne Adolfsson.
Omslag och serier: Tony Cronstam. **Övriga illustrationer:** Helena Willis. **Layout:** Ninni Oljemark.
VD för Story House Egmont: Per Kjellander. **Publishing Director Sverige:** Marika Bark.
Marknadsansvarig: Malin Esaiasson.

Serier i Undervisningen drivs av Story House Egmont och är ett långsiktigt initiativ för att främja ökad läslust och förbättrad läsförståelse bland svenska skolbarn.
Med ett högkvalitativt och lättillgängligt undervisningsmaterial vill vi underlätta för de skolor, lärare och pedagoger som vill testa på att använda serier i skolundervisningen.
Vi erbjuder skolanpassat material i form av gratis lärarhandledningar och seriematerial till självkostnadspris, samt arrangerar serieworkshops och besök av serieskapare.
Läs mer på **www.serieriundervisningen.se**

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Läsfixarna

Spågumman är en lässtrategi där man förutspår och ställer hypoteser om en texts innehåll. Man tar hjälp av både rubriker, bilder och bildtexter genom att titta närmare på dem innan läsningen. Spågumman kan användas både innan, under och efter läsningen.

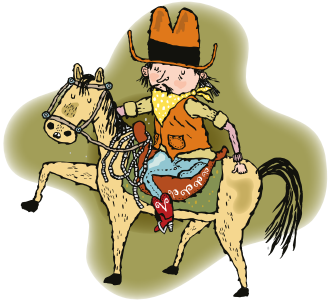

Detektiven hjälper eleven att reda ut oklarheter i en text. Det kan både vara nya ord och uttryck som eleven inte känner igen. Det finns många sätt att arbeta med detektiven. Till exempel kan man läsa om ordet, läsa om meningen där ordet finns eller kanske rent utav läsa om ett helt stycke för att få ordet i sitt sammanhang. Man kan också försöka dela på ett ord för att se om det blir lättare att förstå eller slå upp ordet i en ordlista.

Reportern ställer frågor på en text utifrån tre olika nivåer:

- *på raderna* – läsaren hittar svaret direkt i texten.
- *mellan raderna* – läsaren måste hitta olika ledtrådar i texten och dra slutsatser.
- *bortom raderna* – läsaren måste använda sina egna erfarenheter och kunskaper för att kunna svara på frågorna.

Cowboyen är den lässtrategi som sammanfattar det viktigaste i en text. Man kan sammanfatta en text på många olika sätt, till exempel genom stödord, men också genom att fundera på textens början, mitt och slut. Cowboyen kan man ta hjälp av både under och efter läsningen.

Konstnären visualiserar de inre bilderna hos läsaren. Det handlar om att förflytta sig mentalt in i texten och kunna se, höra och känna det som texten förmedlar. Denna strategi kan användas både under och efter läsningen.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Strukturer

I handledningen används strukturer som skapar ramar för samarbete och möjligheter för eleverna att vara lärresurser för varandra. Strukturerna som används är:

EPA är en interaktionsmodell där eleverna börjar med att tänka på uppgiften enskilt (E), sedan fortsätter i par (P) med att diskutera sina tankar utifrån uppgiften och slutligen lyfts alla (A) parens tankar i storgrupp. Tidsbestäm varje moment för sig och låt eleverna veta när du startar tiden. Eleverna behöver få information om vad uppgiften är i varje steg och hur lång tid de har på sig i varje moment.

Freyer-diagram är ett diagram där syftet är att eleverna ska utveckla ordförråd och ordförståelse genom att definiera och identifiera ord och begrepp och beskriva dess viktiga egenskaper. Eleverna ska även ge exempel på hur ord och begrepp går att använda i olika sammanhang. De diagram som finns som bilaga 2 och 18 är modifierade Freyer-diagram utifrån våra tankar och erfarenheter.

I **Rundan** tar elev 1 upp ett av korten som ligger i mitten och läser upp en fråga, ett problem för sin grupp där tre till fem elever deltar. Varje elev funderar ut en lösning, ett svar på frågan och delar med sig av sina tankar till varandra genom att i tur och ordning berätta om sin lösning, sitt svar för varandra. Efter denna första Runda fortsätter elev 2 med att ta ett kort och läsa upp det. Elevgruppen fortsätter tills alla kort är behandlade.

Fyra hörn är en struktur som främjar elevernas argumentationsförmåga. Eleverna ska fundera över och ta ställning i olika frågor. De ska också lyssna på hur andra elever tänker när det gäller valmöjligheter kring ett problem eller en fråga. Det är viktigt att poängtera att olika åsikter respekteras. Det finns fyra valmöjligheter när det gäller att ta ställning till påståendet eller frågan. Förbered övningen genom att placera ut de fyra valmöjligheterna i olika hörn av klassrummet. Läs sedan påståendet eller frågan högt och låt eleverna göra individuella ställningstaganden genom att gå till ett av hörnen. I ett av hörnen går det att svara pass eller komma med ett eget svar på påståendet eller frågan. När eleverna har valt ställningstagande så ska eleverna i varje hörn diskutera med de andra i samma hörn om varför de har valt att ställa sig just där och kunna motivera sitt ställningstagande. Står någon elev ensam i ett hörn så går du in som samtalspartner till den eleven. Efter detta moment ber du någon eller några elever i varje hörn att berätta vad varje grupp diskuterade.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Iskallt brott

I serien *Iskallt brott* är det en ficktjuv som börjat härja i Valleby. Vi får följa med Lasse och Maja när de försöker lösa fallet med ficktjuven.

ARBETSMOMENT 1:

Vad handlar serien om?

Innan du läser serien högt ska du tillsammans med eleverna ta hjälp av Spågumman. Börja med att visa bilderna som finns i bilaga 1.
Diskutera bilderna med eleverna. Fråga eleverna:

- Vad ser ni på bilderna?
- Känner ni någon som har blivit bestulen?
- Vad hände då?
- Hur tror ni det hade känts om någon hade tagit något från er?

I detta moment ska du använda dig av interaktionsmodellen EPA som beskrivs i inledningen. Låt eleverna fundera tyst för sig själva vad de tror att serien kommer att handla om. Efter det ska eleverna i par berätta för varandra vad de funderade enskilt över. Slutligen fångar du i storgrupp upp elevernas gemensamma diskussioner.

Läs sedan serien högt för eleverna. Genom att varje elev får ett eget exemplar av specialtidningen, eller läser i par, kan de följa med i läsningen. Stanna upp vid några tillfällen i texten och fördjupa elevernas läsupplevelse med stöd av frågor. Exempel: Läs fram till när Lasse säger ”Vi kan vara ganska säkra på att tjuven är en person som behöver pengar.” Låt eleverna sedan fundera, ställa hypoteser och resonera tillsammans kring följande frågor:

- Hur kan Lasse vara säker på att det är en person som behöver pengar?
- Varför är det så många personer som har fått sina plånböcker stulna den senaste tiden?

ARBETSMOMENT 2:

Ordförståelse

Detektiven är en lässtrategi som arbetar med ord och begrepp som är svåra att förstå för eleverna. När det gäller läsning finns det många fördelar med att låta eleverna arbeta i par. Elever som har svårt för att läsa kan få hjälp av kompisen samtidigt som de tillsammans delar en läsupplevelse. Vår erfarenhet är att elever som arbetar i par och har en gemensam text fokuserar bättre på varandras läsning än om varje elev har ett eget exemplar av texten.

Bläddra fram till serien *Ett iskallt brott* och låt eleverna läsa serien i par. Dela sedan ut fyra-fem notislappar till varje läspar och låt dem skriva ner ord och begrepp som de tycker är svåra, vill ha stöd med att förstå eller ord och begrepp som de skulle vilja veta mer om. Paren sätter notislapparna på tavlan så att hela storgruppens notislappar finns där. Diskutera ord och begrepp utifrån frågorna:

- Hur kan vi ta reda på vad ordet betyder?
- Hur kan vi använda det här ordet i ett annat sammanhang?
- Finns det andra ord som betyder samma sak?

Använd bilaga 2 och modellera tillsammans med eleverna hur man kan arbeta med stödstrukturen. Låt sedan eleverna välja ut några ord som de arbetar vidare med.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 3:

Svara på frågor

Reportern är en strategi som svarar på frågor på, mellan och bortom raderna. Dela in eleverna i grupper om tre-fem, dela ut sex frågekort till varje grupp. Frågekorten hittar du i bilaga 3 (skrivs ut dubbelsidigt). Korten ska ligga med frågan nedåt och LasseMaja uppåt. Du bestämmer vem av eleverna i varje grupp som ska börja dra ett kort. Ett sätt att göra det på, och som också får eleverna att träna den muntliga förmågan, är att säga ”Den som ska dra det första kortet är den som har flest bokstäver i sin gatuadress/fyller år på sommarlovet” och så vidare. Då behöver eleverna resonera med varandra före de påbörjar själva uppgiften. Eleven som ska börja (elev A) tar ett frågekort och läser frågan högt. Eleven som sitter till vänster om uppläsaren (elev B) ska svara på frågan. Om eleven inte kan det, ska denna elev vända sig till gruppen (elev C) och (elev D) och säga: jag behöver hjälp av er. Då kan elev C och elev D hjälpa till att svara. Efter det drar elev två ett frågekort och läser frågan högt. Nu är det dags för elev tre att svara på frågan. Fortsätt tills alla elever i gruppen har svarat på en fråga.

ARBETSMOMENT 4:

Sammanfatta serien

Cowboyen är en lässtrategi som handlar om att elever ska sammanfatta det de läser eller har läst. I denna uppgift ska eleverna utifrån stödord sammanfatta serien. Stödorden hittar du i bilaga 4. Skriv stödorden på tavlan och låt eleverna fundera på hur de kan sammanfatta serien med stöd av stödorden. Genom att först göra uppgiften muntligt i storgrupp är eleverna stöd för varandra. Fortsätt sedan med att låta eleverna i par skriva sammanfattningen tillsammans.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 5:

Rita själv

Konstnären är strategin som handlar om att synliggöra de inre bilderna som man får vid till exempel läsning. Många besökare till glasskiosken slutade köpa glass eftersom de var rädda för att bli bestulna av ficktjuven. Nu när fallet med ficktjuven är löst vill glasskiosken både fira det och locka tillbaka sina glass-köpare. De som arbetar i kiosken utlyser därför en tävling i att skapa en ny spännande glass. Elevernas uppgift är att vara med i den fiktiva tävlingen. Som stöd för eleverna att synliggöra deras inre bilder kan du ställa frågor som:

- Hur skulle din glass se ut?
- Vilka smakar skulle du vilja ha med i din glass?
- Skulle du valt någon topping?

Varje elev ska sedan rita och beskriva sin glass.
Använd bilaga 5 till denna uppgift.

ARBETSMOMENT 6:

Ta ställning

Nästa uppgift handlar om etik och moral. I strategin Fyra hörn finns påståenden som är kopplade till varje series frågeställningar. Vi människor är sociala och lever tillsammans med andra. Därför är det viktigt att det finns regler i samhället för att det ska fungera för oss alla. Det finns till exempel regler för hur man ska vara och bete sig i skolan, i trafiken, i affären, i badhuset, på fotbollsplanen och många andra ställen.

I denna uppgift tränar eleverna sin muntliga förmåga genom att göra ställningstaganden kring olika påståenden och resonemang. Förbered uppgiften genom att placera ut de fyra påståenden som finns som bilaga 6, 7, 8 och 9 i olika delar (hörn) av klassrummet. Modellera och låt eleverna prova på att genomföra strukturen Fyra hörn före du använder dig av frågorna som tillhör serien. Du kan till exempel ställa påståendena ”Vaniljglass är godare än chokladglass” eller ”Morgonen är den bästa tiden på dygnet.” Låt eleverna först ta ställning till påståendena och sedan gå till det hörn som stämmer in på deras ställningstagande. Där ska eleverna motivera för varandra hur de har tänkt.

Nu är det dags för eleverna att ta ställning till
de frågor som hör samman med serien Iskallt brott.

Någon stjäl din plånbok. Skulle du kontakta polisen?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Krister Lönn blev oskyldigt anklagad för att ha tagit plånboken. Om du blev oskyldigt anklagad för något, hade du tagit hjälp av någon då?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Ibland kan det vara svårt att veta vad som är rätt och fel och man kan bli osäker. Håller du med?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Tror du att skolsköterskan Mary kommer att begå nya brott när hon har avtjänat sitt straff för att ha stulit plånböckerna?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Du och din kompis är och handlar i mataffären. Plötsligt tar din kompis en chokladkaka, visar den för dig och stoppar chokladen i fickan. Efter det går din kompis mot utgången. Tycker du att det är okej att göra så?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Skulle du ha förlåtit skolsköterskan Mary om du fick veta att hon hade tagit din plånbok?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Ett grönt brott

I serien *Ett grönt brott* pågår en trädfestival i Valleby. Plötsligt försvinner 100 träd som ska planteras i en ny park. Vad har hänt och vem kan ha tagit 100 träd?

ARBETSMOMENT 1:

Vad handlar serien om?

I denna uppgift hjälper Spågumman eleverna att få idéer om en texts innehåll utifrån rubrik, bild och ett kort textutdrag. Eleverna ska i par arbeta med bilaga 10. En elev läser utdraget ur serien högt för sin kamrat. Sedan ska paret tillsammans formulera en hypotes om vad som skulle kunna hända i serien. De ska också kunna motivera sina hypoteser. Även om eleverna genomför uppgiften i par rekommenderar vi att båda eleverna individuellt skriver ner de gemensamma tankarna. När detta är färdigt kan eleverna delas in i tvärgrupper och läsa för varandra vad de har kommit fram till.

Läs sedan serien högt för eleverna. Eleverna följer med i läsningen i sina exemplar av specialtidningen. Stanna upp vid några tillfällen i texten och fördjupa elevernas läsupplevelse med stöd av frågor. Exempel: Läs fram till rutan där prästen säger ”Busar någon i himlen med oss? Lämna tillbaka träden nu.”

Fråga eleverna vad prästen menar med:

- ”Träden står med huvudet i himlen där Gud bor?”
- ”Låt oss alla bli mer som träden?”
- ”Busar någon i himlen med oss?”

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 2:

Ordförståelse

Efter högläsningen ska eleverna läsa serien parvis. Vi rekommenderar att eleverna turas om att läsa serierutorna för att hålla fokus under läsningen. Efter att eleverna har läst serien ska de med hjälp av Detektiven välja ut minst fem ord eller begrepp och skriva ner dessa (bilaga 11). Sammanställ parens olika ord och begrepp på tavlan. Varje par skriver ner orden och begreppen i den gemensamma ordlistan (bilaga 11). Låt eleverna fortsätta med att välja ut fem ord eller begrepp som de med egna ord ska förklara innebörden av (bilaga 12).

För att öka ordförståelse behöver elever träna på att använda ord i en kontext. Arbeta därför vidare med orden genom att eleverna sätter in orden i meningar (bilaga 13).

ARBETSMOMENT 3:

Svara på frågor

I *Iskallt brott* arbetade eleverna med frågekort kopplade till serien. Det finns även frågekort kopplade till *Ett grönt brott* (bilaga 14, skrivs ut dubbelsidigt). Att förstå en text handlar om att kunna svara på frågor på raderna, mellan raderna och bortom raderna. Detta tränas med hjälp av Reportern. Arbetsgången är upplagd på samma sätt som i Iskallt brott.

ARBETSMOMENT 4:

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Sammanfatta serien

Nu är det dags för Cowboyen att svinga sitt lasso! Eleverna ska sammanfatta serien skriftligt med egna ord. Dela in tavlan i tre delar som du döper till rubrikerna Början, Mitten och Slutet. Be eleverna berätta vad som hände i berättelsen. Under tiden som eleverna berättar skriver du upp stödord under de olika rubrikerna. Genom att stödorden är visualiserade under rubrikerna får eleverna stöd i att följa en röd tråd i sin sammanfattning. Nedan finns ett påbörjat förslag på detta. Låt sedan eleverna i par skriva en sammanfattning av serien med hjälp av stödorden (bilaga 15).

Början	Mitten	Slutet
trädfestival Valleby kyrkan	chock stulit dörmattan ledtrådar Café Panini & Bernard rundan	Ivy Roos hundra trädplantor Karl-Filips park

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 5:

Rita själv

I denna uppgift är elevernas uppdrag att använda Konstnären och visualisera Vallebys nya park som ska heta Karl-Filips park (bilaga 16). Låt eleverna fundera på hur de vill att parken ska se ut och vad man ska kunna göra i den. Under tiden som eleverna tänker kan de göra en skiss för att sedan gestalta parken i färg och form.

ARBETSMOMENT 6:

Ta ställning

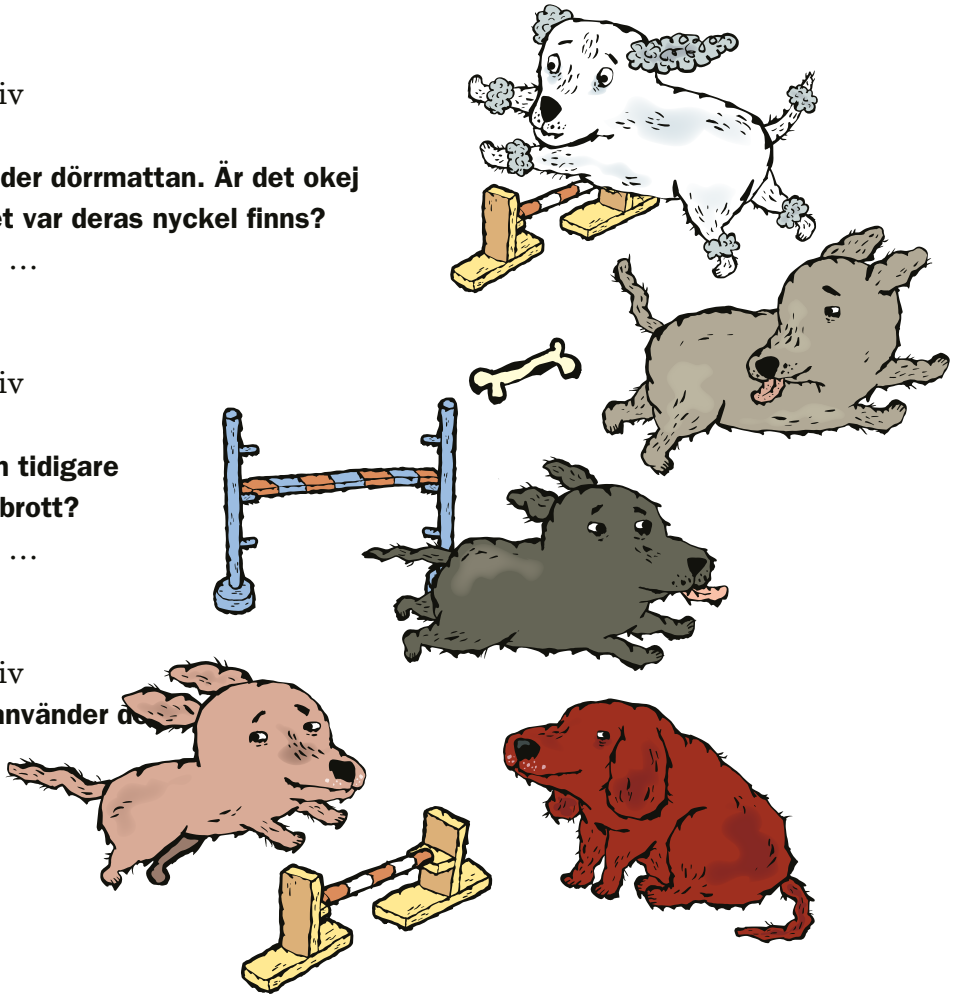
Avsluta arbetet kring *Ett grönt brott* med att använda strukturen Fyra hörn för att låta eleverna ta ställning till olika frågeställningar om etik och moral. Placera bilagorna 6, 7, 8 och 9 i klassrummets hörn.

I serien tackar Ivy Roos alla som har skänkt pengar till trädfonden. Skulle du kunna tänka dig att skänka pengar till någon fond?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Nyckeln till kyrkan ligger under dörrmattan. Är det okej att gå in till någon om du vet var deras nyckel finns?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Är det okej att misstänka en tidigare dömd brottsling för ett nytt brott?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

När Lasse och Maja cyklar använder de

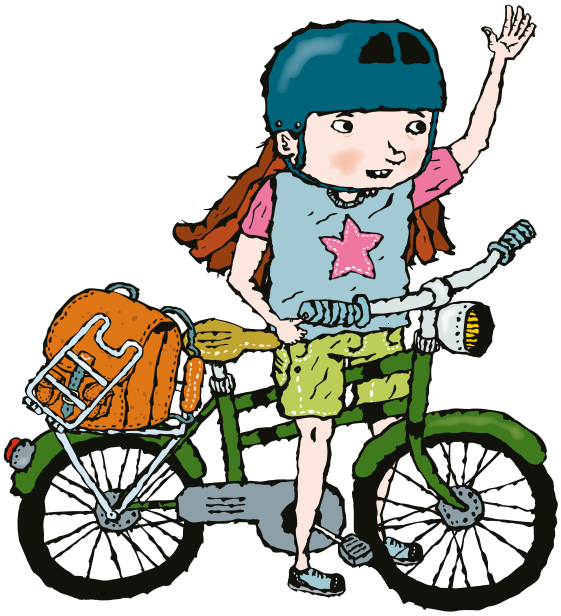

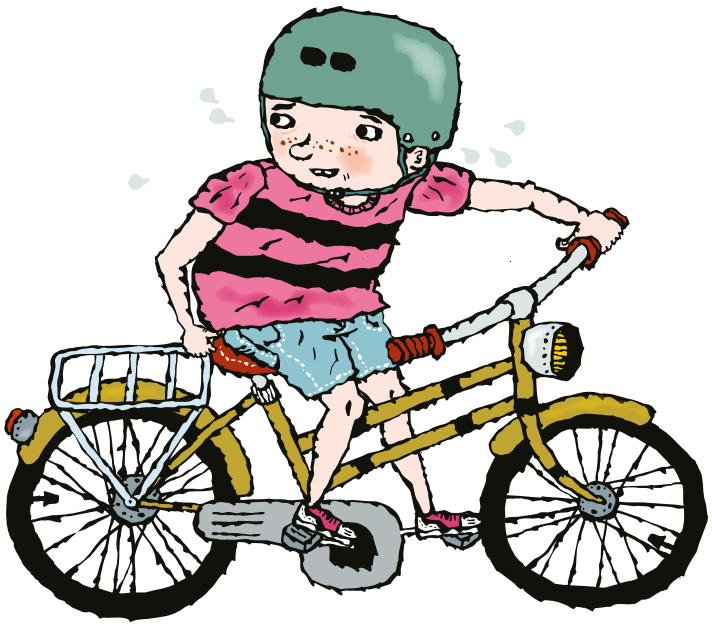
SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Använder du cykelhjälm när du cyklar?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

I Sverige finns en lag som säger att alla som är under 15 år ska använda cykelhjälm när de cyklar eller åker på en cykel.
Är det okej att strunta i den lagen?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Ivy Roos stal alla träden som skulle planeras i den nya parken för att den rundan som hon går med Karl-Filip skulle ta för lång tid att gå annars. Hon ville hem till eftermiddagsfikat! Är det okej att stjäla andras saker?
a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Handbollen som fick fötter

Rektor Gun blir förtvivlad och upprörd när en guldpokal försvinner från skolan. Lasse och Maja försöker lösa mysteriet och det visar sig att lösningen på mysteriet inte riktigt var som de trodde ...

ARBETSMOMENT 1:

Vad handlar serien om?

Gör ett avstamp i de tre bilderna som vi har valt ut (bilaga 17).
Använd Spågumman och diskutera med eleverna vad de ser på bilderna.
Fortsätt diskussionen med att fråga eleverna:

- Har ni blivit av med något någon gång?
- Vad hände då?
- Hur kändes det?

Läs serien högt för eleverna, som följer med i läsningen i sina exemplar av specialtidningen. Stanna upp under tiden du läser och ställ frågor kopplat till innehållet. Läsförståelse är något som elever behöver träna kontinuerligt. Genom att du ställer frågor innan, under och efter läsningen främjas elevernas reflektionsförmåga och hjälper dem att processa innehållet i en text. Läs fram till att Maja säger ”Tänk, jag brukar aldrig vinna på lotteri. Men den här gången var det min tur”. Stanna upp och fråga eleverna:

- Maja vinner på lotteri.
  Vilka fler sätt kan man vinna på?
- Hur känns det att vinna?
- Hur känns det att förlora?
- Hur är man en god förlorare respektive en god vinnare?

Stanna gärna upp vid något tillfälle till innan du avslutar högläsningen.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 2:

Sammansatta ord

En av strategierna i Detektiven är att dela på ord för att förstå betydelsen och få stöd i sin läsförståelse. Att dela på ord är inte alltid en självklar strategi att använda för elever. I denna uppgift ska eleverna träna på att dela på sammansatta ord. Exempel på sammansatta ord som finns i serien är tvättmaskin, handboll, ryggsäck och vandringspris.

Låt eleverna i par leta efter sammansatta ord i serien. Paret ska tillsammans välja ut tre sammansatta ord från sin lista och arbeta med varje ord eller begrepp. Stödstrukturen är ett av de, av oss, modifierade Freyer-diagrammen och finns som bilaga 18.

ARBETSMOMENT 3:

Svara på frågor

I *Handbollen som fick fötter* fortsätter Reportern att arbeta med frågor genom frågekort kopplade till serien (bilaga 19, skrivs ut dubbelsidigt). Arbetsgången är upplagd på samma sätt som i *Iskallt brott* och *Ett grönt brott*.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 4:

Sammanfatta serien

Nu är det dags för eleverna att med hjälp av Cowboyen göra en sammanfattning av serien. Innan eleverna börjar arbeta med uppgiften är det bra att repetera den berättande textens struktur. En berättande text är uppbyggd av fem delar:

- orientering (svarar på frågorna När? Var? Vem?)
- problem
- händelser
- lösning
- avslutning

Sammanfattningen i denna uppgift ska synliggöra orienteringen, problemet, lösningen och avslutningen. I bilaga 20 finns ett exempel på hur ett *Iskallt brott* har sammanfattats utifrån denna modell. Låt eleverna göra en egen sammanfattning av *Handbollen som fick fötter* genom att rita fyra bilder och skriva text till som synliggör orienteringen, problemet, lösningen och avslutningen.

ARBETSMOMENT 5:

Skapa sammansatta ord

När eleverna tidigare arbetade med Detektiven i *Handbollen som fick fötter* var uppgiften att hitta sammansatta ord. Nu ska eleverna använda Konstnären i arbetet med sammansatta ord. Låt varje elev skriva ett sammansatt ord på en lapp. Det sammansatta ordet behöver ha ett bindestreck mellan orden till exempel tvätt-maskin. Eleverna ska klippa sina lappar mitt itu (klipp rakt över bindestrecket). Samla elevernas lappar i två askar: en ask till det första ordet och en annan ask till det andra ordet. Blanda lapparna i varje ask. Låt eleverna ta en lapp från varje ask och skapa nya sammansatta ord. Dessa ord ska sedan gestaltas med hjälp av Konstnären. Gör en utställning och låt eleverna upptäcka hur de har lekt med språket.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

ARBETSMOMENT 6:

Ta ställning

I *Handbollen som försvann* fick guldpokalen fötter, men inte på det sätt som Lasse och Maja misstänkte. I denna Fyra hörn-uppgift handlar frågorna bland annat om ryktesspridning. Placera bilagorna 6, 7, 8 och 9 i klassrummets hörn.

Maja frågar Lasse om han tror att rektor Gun har smugglat undan guldpokalen. Lasse säger att han har svårt att tro det om deras snälla rektor. Kan man se på någon om den är skyldig eller inte?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Rektor Gun berättar först för Lasse och Maja om den försvunna guldpokalen. Efter det berättar hon för idrottsläraren Maria. Så här kan ett rykte börja. Tycker du det är okej att lyssna på ett rykte?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Istället för att lyssna på ett rykte kan man bilda sig en egen uppfattning om något. Bildar du dig en egen uppfattning när du hör ett rykte?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

Lasse och Maja fick tvätta lagtröjorna. Om dina föräldrar ber dig hjälpa till med något hemma, hjälper du till då?

a) Nej, absolut inte för att …
b) Ja, kanske för att …
c) Självklart ja, för att ...
d) Pass eller eget alternativ

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Skrivuppgifter

Hej,

När vi har löst mysterium brukar vi sätta oss och fundera lite. Ni vet, hämta andan bara. Lyssna på musik och äta glass. Förra veckan hade vi en skrivläxa i skolan så då fick det bli mindre av att lyssna på musik och mycket mindre av att äta glass. Det blev desto mer skrivande. Då upptäckte vi att vi gillar att skriva. När vi berättade det för polismästaren sa han: ”Så klart att ni gillar att skriva, ni fick ju skriva om ett mysterium.”

Vi har kommit på fyra olika skrivuppgifter som du nu ska få prova. Hoppas att du kommer att gilla att skriva lika mycket som vi gör!

Hälsningar Lasse och Maja

PS. Vi misstänker att polismästaren också gillar att skriva. Vi har nämligen hittat massor av av tomma serierutor och serier om en polismästare i hans skrivbordslåda.

LASSEMAJAS SKRIVUPPDRAG 1

Skriv en egen serie om ett rykte, en stöld eller ett brott. Du kan också göra en serie om ett missförstånd. Serierutorna hämtar du hos din lärare.

LASSEMAJAS SKRIVUPPDRAG 2

Läs någon av de tre serierna *Iskallt brott, Ett grönt brott* eller *Handbollen som fick fötter*. Om du fick ändra på slutet i den serien som du har valt att läsa, hur skulle serien då sluta? Hämta serierutor hos din lärare och gör om serien så att den slutar som du vill.

LASSEMAJAS SKRIVUPPDRAG 3

Läs serierna om LasseMaja. Välj ut en karaktär som du till exempel tycker är rolig, tokig eller spännande. Berätta om en dag i karaktärens liv. Vem träffar karaktären? Vad tycker karaktären om att göra?

LASSEMAJAS SKRIVUPPDRAG 4

Kom på en egen seriefigur och gör en serie om din figur. Serierutor hämtar du hos din lärare. Hur vill du att din seriefigur ska se ut? Vilka egenskaper har din seriefigur?

BILAGA 1

ISKALLT BROTT SPÅGUMMAN

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 2

ISKALLT BROTT DETEKTIVEN

Så här kan jag använda ordet i olika meningar:

Motsatsord:

Begrepp/bild:

Definition:

Synonymer:

BILAGA 3:1

ISKALLT BROTT REPORTERN

Serien är döpt till Iskallt brott. Hur har författaren tänkt när hon gav serien sitt namn tror du?	I serien säger Maja till Lasse att det är synd att skolsyster Mary inte kan hålla sig på rätt sida lagen. Vad menar hon med det tror du?	Maja föreslår att de ska gillra en fälla för att fånga tjuven. Om du hade gillrat en fälla, hur hade du gjort då?
Skolsyster Mary berättar för Lasse och Maja att hon behöver ett jobb. Varför tror du att det är viktigt för Mary att få ett jobb?	Ficktjuven var skolsyster Mary. Tror du att hon kommer att få jobbet tillbaka som skolsyster på skolan? Varför, varför inte?	När Lasse och Maja möter skolsyster Mary har hon handskar på sig fastän det är varmt och vackert väder. Varför har hon det tror du?

BILAGA 3:2

ISKALLT BROTT REPORTERN

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 4

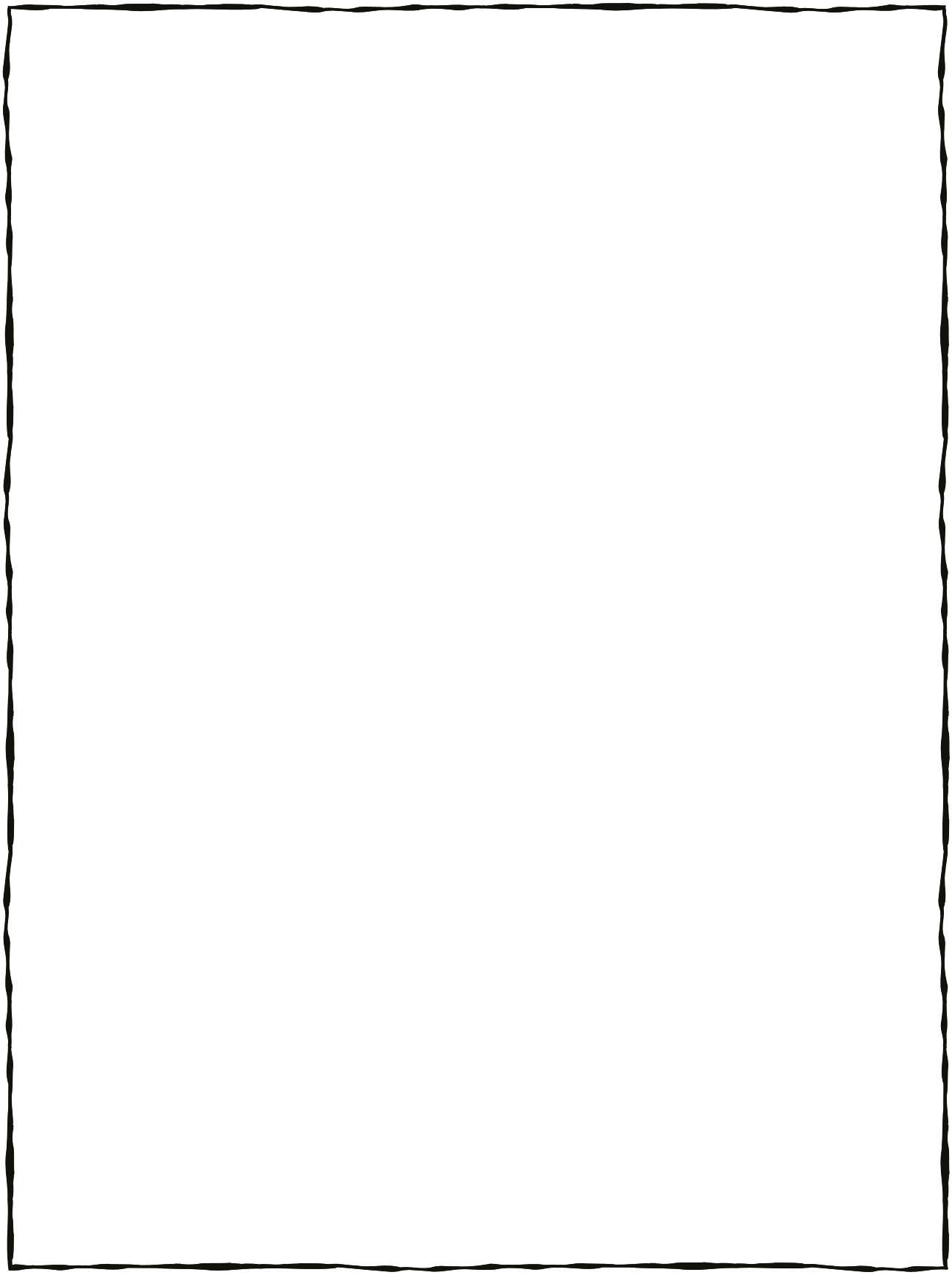
ISKALLT BROTT COWBOYEN

Använd följande stödord och skriv en sammanfattning till Iskallt brott:

- ☐ valleby
- ☐ kiosken
- ☐ ficktjuv
- ☐ Lasse och Maja
- ☐ gillra en fälla
- ☐ färg
- ☐ Krister Lönn
- ☐ misstänkt
- ☐ toaletten
- ☐ våtservetter
- ☐ lukt
- ☐ ljuger
- ☐ skolsyster Mary
- ☐ handskar
- ☐ polismästaren

BILAGA 5

ISKALLT BROTT KONSTNÄREN

Nej,
absolut inte
för att...

ja, kanske för att...

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

självklart ja, för att...

Pass eller eget alternativ

BILAGA 10

ETT GRÖNT BROTT SPÅGUMMAN

Maja säger:

- Träden har inte gått härifrån själva. Det är troligt att någon har kört iväg dem i en lastbil.

Lasse säger:

- Men en lastbil kan ha kört var som helst. Vi behöver fler ledtrådar.

Det här tror jag kommer att hända

Varför tror du det kommer att hända? Motivera ditt svar

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

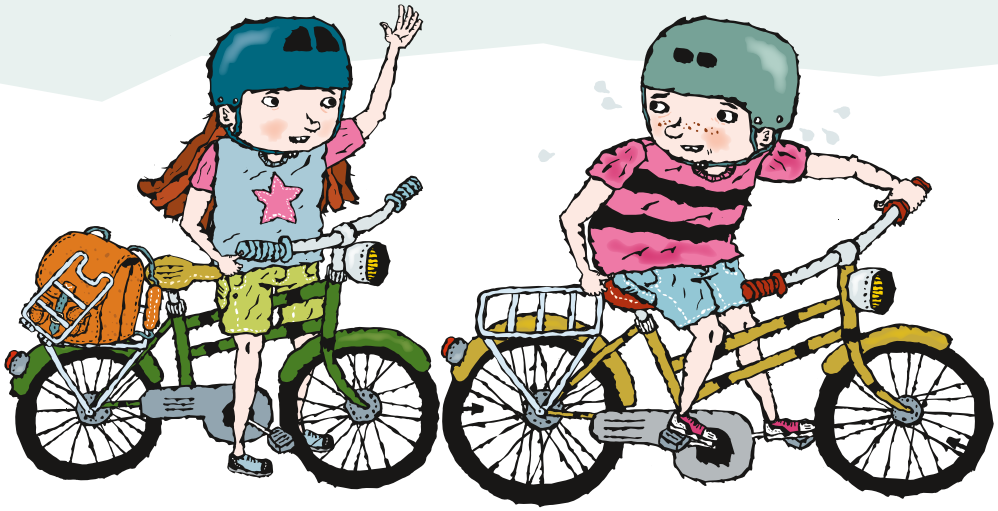
Våra ord och begrepp

Gemensam ordlista

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

Mina, dina och våra förklarade ord
Skriv ord och förklaring på varje rad

Våra meningar

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 14:1

ETT GRÖNT BROTT REPORTERN

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 14:2

ETT GRÖNT BROTT REPORTERN

Serien är döpt till Ett grönt brott. Hur har författaren tänkt när hon gav serien sitt namn tror du?	**I serien säger Barbro Palm att träd är bra för hälsan och miljön. Vad menar hon med det tror du?**	**Maja säger till Lasse: – Kom, så söker vi efter ledtrådar. Vilka ledtrådar hittade Lasse och Maja?**
Varför misstänker Lasse och Maja att det kan vara Maria Gonzales de la Cruz som är trädtjuven? Nämn två anledningar.	**Varför bad Ivy Roos en flyttfirma hämta alla träden?**	**Vad menar Maja när hon säger: – Och alla stadens hundar kan lämna meddelanden till varandra i Karl-Filips park.**

BILAGA 15

ETT GRÖNT BROTT COWBOYEN

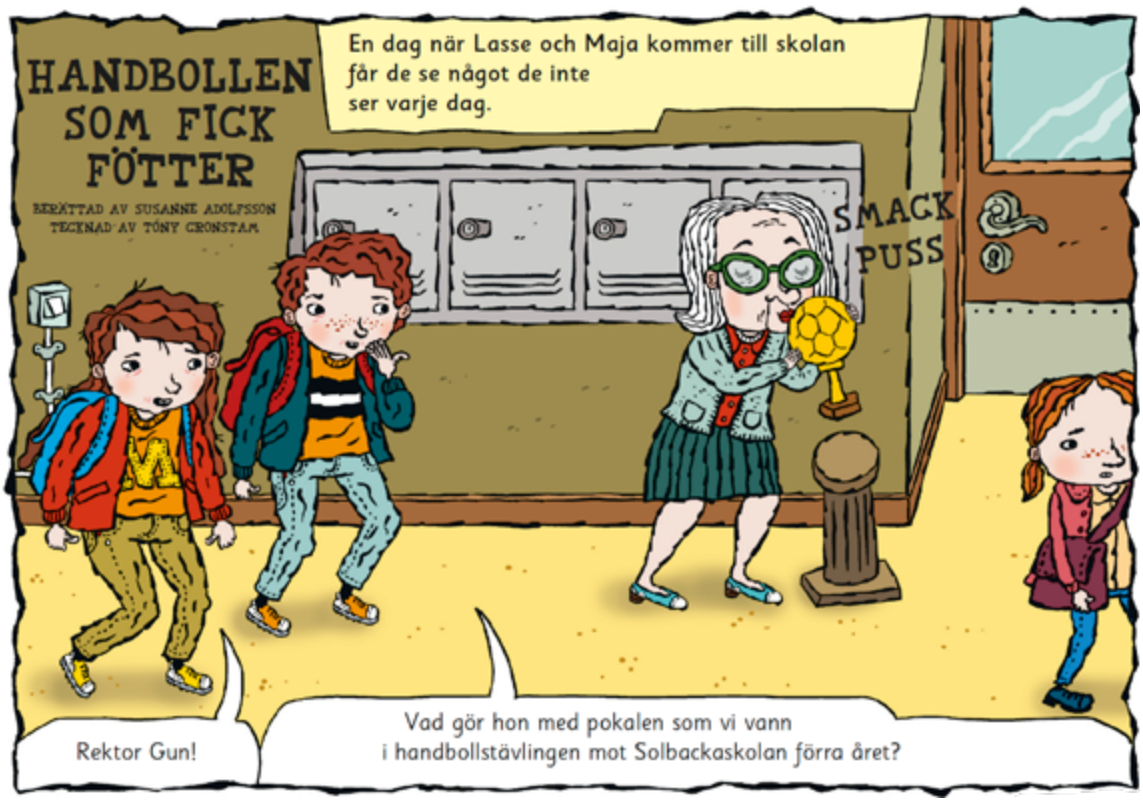
sammanfattning

KARL-FILIPS PARK

BILAGA 17

HANDBOLLEN SOM FICK FÖTTER SPÅGUMMAN

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 18

HANDBOLLEN SOM FICK FÖTTER DETEKTIVEN

Så här kan jag använda ordet i olika meningar:

Dessa ord får jag om jag delar på ordet:

Sammansatt ord:

Definition:

Skriv en gåta till ordet:

BILAGA 19:1

HANDBOLLEN SOM FICK FÖTTER REPORTERN

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 19:2

HANDBOLLEN SOM FICK FÖTTER REPORTERN

Serien är döpt till Handbollen som fick fötter. Hur har författaren tänkt när hon gav serien sitt namn tror du?	Varför tycker rektor Gun att det är sorgligt att lämna ifrån sig pokalen?	Vad tror du att Lasse och Maja tycker om sin vinst att tvätta klassens lagtröjor?
Rektor Gun säger till Maja vid några tillfällen: – Men lilla Maja! … – Bra, lilla Maja! … Hur tror du att Maja upplever att bli tilltalad ”lilla Maja”?	Lasse och Maja ska tvätta lagtröjorna. Brukar du hjälpa till hemma och i så fall med vad?	Den här gången var Lasse och Maja själva tjuvarna utan att de visste om det. Alla gör vi misstag ibland. Berätta om ett misstag som du har gjort och vad som hände då?

BILAGA 20

HANDBOLLEN SOM FICK FÖTTER COWBOYEN

1. När det är varmt och vackert väder samlas många vid kiosken i Valleby.

2. En ficktjuv har börjat härja i Valleby och Lasse och Maja har bestämt sig för att lösa fallet.

3. Det visade sig att det var skolsyster Mary som var ficktjuven.

4. Polismästaren tog skolsyster Mary till polisstationen.

SERIER I UNDERVISNINGEN .SE

BILAGA 21

